

СТАНОВИЩЕ

От професор, доктор на военните науки, Георги Василев Бахчеванов, хоноруван преподавател в Нов български университет, област на висше образование 9. “Сигурност и отбрана”, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“.

За придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ с кандидат Албена Иванова Попова.

Темата на дисертационния труд е: „Изследване ефективността на система за управление на сигурността на летище“.

Дисертацията е в обем от 162 страници. В структурно отношение трудът се състои от увод, три глави, заключение и общи изводи, приноси, приложения, библиография и три списъка: с използвани съкращения, с таблици и с фигури. Направени са 79 бележки под линия. Списъкът на използваната литература включва 96 източника.

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

Заплахите за сигурността на авиацията и необходимостта от мерки за сигурност са въпроси, отношението към които винаги е актуално, както за световната общност, така и за отделните държави.

Актуалността на темата е пряко свързана с необходимостта от повишаване на сигурността на въздухоплаването в глобален аспект. Това е стратегическа цел както за международните организации, така и за отделните държави.

Значимостта на изследването се определя от полезността на предложения от автора структурен и функционален модел на система за управление на сигурността на летище.

Темата на дисертационния труд **съответства** с основното съдържание на разработката.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд.

Тезата на автора „в рамките на системата за сигурност на летищата в Р. България липсва ясна концепция за прилагане на проактивен подход за управление на авиационната сигурност. От друга страна, отговорът на засилващата се заплаха от терористична дейност в контекста на усложняващата се среда за сигурност изисква търсене на възможности за повишаване на ефективността на системата за управление на сигурността на летищата“ е ясна и конкретна.

Целта на изследването е формулирана точно и в съответствие с темата. Формулирани са 4 (четири) научноизследователски задачи. Задачите са конкретни, показват логическа последователност и дават решение на изследователския проблем.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Методологията на дисертационното изследване е подбрана правилно и коректно. Насочена е както към постигане на целите и задачите на изследователското търсене, така и към доказването на основната научно – изследователска теза. Изследователските подходи използвани в дисертационния труд са системен, процесен, холистичен, исторически и моделен.

Системният подход е използван при анализа на обекта на изследване, в рамките на средата за неговото функциониране и с отчитане на влиянието на външната среда. Авторът разглежда системата за управление на сигурността като структуриран процес за управление. Чрез холистичния подход се изследвани възможностите за интегриране на системата за управление на сигурността в общата система за управление на летището. Невъзможността за извършване на директни изследвания по отношение на обекта на изследване се преодолява от автора чрез използване на моделния подход. Логическата връзка между обекта на изследването и предмета на изследването е видима от историческия преглед на развитието на концепцията за авиационна сигурност и наличието на предпоставки за създаване на система за управление на сигурността.

В дисертацията се използват общоприети изследователски методи, които включват анализ на документи, анализ и синтез, сравнителен анализ, SWOT и PEST анализи, gap-анализ, сценариев анализ, моделиране, математически и статистически методи.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд (описание и оценка), включително наличие на оригинален принос в науката.

В дисертационния труд са постигнати основно научно-приложни приноси. Те могат да се отнесат към натрупване на нови знания свързани с ефективността на система за управление на сигурността на летище.

Научно-приложните приноси допринасят за развитие на знанията в областта на тематиката на дисертацията и се формулират по следния начин: адаптиране на общоприети изследователски методи като PEST – анализ, SWOT – анализ и gap-анализ за извършване на изследвания по отношение на управлението на сигурността на летище; моделиране на системата за управление на сигурността на летище, с което се създават условия за по-нататъшни изследвания в проблемната област.

Приложните приноси имат пряко отношение към внедряване на разработения модел в практиката и се формулират по следния начин: разработване на стратегическа карта за описание на системата за управление на сигурността на летище; разработване на балансирана карта от критерии

за измерване на ефективността на системата за управление на сигурността на летище; разработване на стратегия за внедряване на модела на система за управление на сигурността на летище с цел повишаване на нейната ефективност.

Приносите обогатяват съществуващите знания, доказват и развиват съществени страни в разкритите от автора съществуващи научни проблеми.

Дисертационният труд съдържа теоретични обобщения и решения на научно-приложни проблеми, които представляват оригинален принос в науката и практиката.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

Публикациите свързани с дисертационния труд са 5 (пет). Основно това са участие в международни научни конференции.

Стилът на автора е задълбочен, достъпен, академичен. Според мен, посочените публикации **представляват съществена част** от изследването и отразяват получените резултати в него.

6. Цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

Практическата полезност на дисертационния труд е безспорна. Описаните в него идеи и подходи могат да се използват за прилагане на мерки за авиационна сигурност чрез разработване и въвеждане на достатъчно ефективна система за управление на сигурността, като интегрирана част на общата система за управление на летището. Според автора, въвеждането на предложената система за управление на сигурността на летище, дава възможност за структуриран подход към управлението на авиационната сигурност и предоставя на организацията инструмент за идентифициране и управление на риска по един непрекъснат и проактивен начин. Като следствие, системата за управление на сигурността на летище помага на организацията да разработи проактивни, изпреварващи, ефективни и рентабилни мерки за авиационна сигурност в замяна на традиционните процедури за ответни действия.

Не са ми известни цитирания от други автори.

7. Мнения, препоръки и бележки.

Резултатите от изследването са представени и оформено прецизно. Дисертацията е добре онагледена. Математическият апарат е коректен.

Според мен, всяка глава е можело да започва с кратък увод, съдържащ съответната подтеза подчинена на основната. Общите изводи да се отделят от заключението.

Трябвало е да се отдели повече внимание на описание на приносите на научното изследване.

8. Заключение с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд.

Разработеният дисертационен труд от магистър Албена Иванова Попова на тема „Изследване ефективността на система за управление на сигурността на летище“ по съдържание, обем и структура отговаря напълно на изискванията за придобиване на образователната и научната степен „доктор“, регламентирани в Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане.

Оценката ми е **положителна**.

Предлагам на магистър Албена Иванова Попова, автор на дисертационния труд „Изследване ефективността на система за управление на сигурността на летище“ да се присъди образователната и научната степен „доктор“ в област на висшето образование: 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление: 9.1. „Национална сигурност“.

Дата .....

Подпис.....

Проф. Георги Бахчеванов